

Debreceni Agrártudományi Egyetem

Jubileumi év

No. 2.

**A DEBRECENI
AGRÁRTUDOMÁNYI EGYETEM
125 ÉVE**

DEBRECEN

1993

A NÖVÉNYVÉDELEM SZEREPE AZ ALKALMAZKODÓ NÖVÉNYTERMESZTÉSBEN

LÁNSZKI IMRE - SZARUKÁN ISTVÁN - DELI JÓZSEF -
KÖVICS GYÖRGY - LESZNYÁK MÁTYÁS

Summary

THE ROLE OF PLANT PROTECTION IN ADAPTABLE CROP PRODUCTION IN HUNGARY. Since Mrs Brundtland Prime Minister's memorable conception the principles of land use, plant production and agro-ecology have been basically changed. The idea of "sustainable agriculture" has established the basis of harmonized thoughts about factors of environment (imply human influences) and integrated plant protection activity.

Among the recent market circumstances conditions of sustainable agriculture must have been established in Hungary.

* * *

Nemcsak politikai, hanem a gazdasági életünkben is az útkeresés időszakát éljük. Az utóbbi néhány évben olyan folyamatoknak lehettünk tanúi, amire hazánkban emberöltők óta nem volt igazán példa. Ha természeténél fogva lassabban is, de jelentős átalakulások indultak meg a gazdaság valamennyi területén, így ennek egyik meghatározó ágazatában, a mezőgazdaságban is.

A valós piaci viszonyok megteremtése, ennek önszabályozó hatásának érvényesítése képezi az ágazat elkövetkező időszakra vonatkozó koncepciójának egyik elemét. Ehhez szervesen kapcsolódik a tulajdonviszonyok végleges rendezése, a privatizációs folyamatok befejezése, ill. a termelői kedvet megtartó gazdasági légkör megteremtése és fenntartása is.

Ehhez a változó világhoz kell alkalmazkodni növényvédelmünknek is. Az egészen bizonyos, hogy számos dolog újrafogalmazására lesz szükség, változtatnunk kell néhány eddigi beidegződésen is. Nem változik azonban a cél, az hogy vetés után biztos termést remélhessünk, hogy tárolt terményeinket biztonságban tudjuk. Ugyanakkor az eddigieknél is következetesebben kell szem előtt tartanunk az ember egészségének védelmét a környezet megóvását.

A növényvédelem szerepe a mezőgazdasági termelésben nagyon eltérő lehet. Hatással van erre az adott ország műszaki-technikai színvonala, földrajzi viszonya, művelhető területe, termelési szerkezete és még számos más egyéb tényező is. Tény azonban, hogy nálunk - hasonlóan a legtöbb fejlettségben is élenjáró európai, vagy más földrészen lévő országhoz - a növényvédelemnek a mezőgazdasági termelésben meghatározó szerepe van. Bár növényvédelem alatt a különböző technikák, anyagok és módszerek szélesebb skáláját értjük, jelenleg ebben döntő a kémiai anyagokkal végzett védekezés és belátható időn belül az is marad. A környezetvédelem fontosságának hangsúlyozásával együtt vetődött fel ezen anyagok kiváltásának gondolata, ami továbbra is napirenden van. A gondolat kétségtelenül vonzó, a megoldás azonban késik. A mai napig sem született olyan megoldás - nemcsak nálunk, hanem a kérdéssel jóval régebben foglalkozó más országban sem -, ami akár egészen minimális biztonsággal széleskörben alkalmazható lenne a mai termelési viszonyaink között.

Mégis kétségeink támadhatnak, és felmerülhet bennünk, hogy az elmúlt években minden szakmai ismeret és jószándék ellenére talán mégis túlzó volt az eddigi növényvédő szer felhasználás! Kevesebb anyag felhasználásával is célhoz érhetünk volna! Alátámasztani látszik ezt számos - elsősorban európai ország - konkrét programja arra vonatkozóan, hogy növényvédő szer felhasználásukat esetenként drasztikus mértékben csökkentsék. Ez még akkor is figyelemre méltó, ha az eredmények csak erős áttételekkel értékelhetők. A bennük rejlő tendenciát azonban mégis el kell hogy fogadjuk.

A hazai növényvédő szer felhasználás a korábbi években az erős európai középmezőnyhöz tartozott. Az utóbbi években jelentős visszaesés következett be. Hogy ezt mégsem igazán sikernek könyvelhetjük el, annak két oka van. Az egyik az, hogy ezt a csökkenést a kényszer, a termelők gazdasági nehézsége okozta. A másik, hogy szakmailag sem igazán üdvözlendő folyamat ez. És itt elég ha csak az elmaradt kezelésekből származó veszteségekre, ill. ezek későbbi káros következményeire gondolunk. A konszolidálódó körülményekkel ha kisebb mértékben is, de a felhasználás várhatóan növekedni fog. Érdemes azonban a jelenlegi helyzet adta előnyöket kihasználni elsősorban azzal, hogy a felhasználás növekedésre valóban csak szakmailag is indokolt mértékben és összetételben kerüljön sor.

Ez utóbbihoz elengedhetetlen a korszerű növényvédelmi gyakorlat széles körű alkalmazása. Ebben a növényvédő szerek használata, a termésbiztonságot garantáló növényegészségügyi helyzet, a humán egészség és a környezet védelme között kell harmóniát teremteni. Ezt a harmóniát a mai tudásunkkal az integrált növényvédelem közelíti meg leginkább. A növényvédelem és agrotechnika ilyen komplex alkalmazása számos kultúrában járt már sikerrel, további kiterjesztésére van szükség. Ennek az elvárásnak egy deffenzívnek nevezhető növényvédelmi gyakorlat felel meg leginkább. Ez a jelenleg leginkább offenzív, ritkábban preventív jellegű növényvédelmi eljárások

előnyeit integrálja oly módon, hogy a természetben működő hasznos gazdaparazita kapcsolatokat a lehetséges mértékig megkíméli, gazdagítja.

Az előttünk álló feladatokat nem oldhatjuk meg egy korszerű, szigorú, világos és egyértelmű jogszabály nélkül. Ennek nemcsak a hazai körülményekhez, hanem a nemzetközi elvárásokhoz is igazodnia kell. Különösen vonatkozik ez a növényvédő szerek engedélyezésére, amely a piaci körülmények között a növényvédő szer felhasználás szabályozásának legfontosabb eszköze. Hiában azonban a jogszabályi háttér, ha nem párosul mindez a gyakorlatban kielégítő szakmai tudással. A munka komplexitása egyre inkább indokolja széleskörű szakmai tanácsadói és szolgáltató rendszerek működtetését. Ennek egyik forrását jelentheti az egyedülállóan nagy szármű felsőfokú képesítéssel rendelkező szakembergárdánk

Nem nélkülözhetjük azonban az árujáért közvetlenül is felelős termelő szakértelmet sem. Ebben jelentős lemaradásunk van, ezért az elkövetkező időben - elsősorban a kialakuló magángazdaságokra koncentrálva - átgondolt, hosszú távú cselekvési programra van szükség a képzés, a továbbképzés, az információ áramlás ezen a szinten történő megoldására.